

Grzegorz Tokarz

Polski kontyngent w Iraku : legitymizacja pobytu : przegląd najważniejszych dokumentów

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 1, 31-37

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grzegorz TOKARZ

Uniwersytet Wrocławski, Instytut Studiów Międzynarodowych

**POLSKI KONTYNGENT W IRAKU —
LEGITYMIZACJA POBYTU —
PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH DOKUMENTÓW**

Streszczenie

W 2003 r. w Zatoce Perskiej wybuchła nowa wojna. Postanowiono zaatakować ponownie Irak, oskarżając władze tego państwa, że nie przestrzegają Rezolucji ONZ. Wśród wojsk, które uczestniczyły w okupacji Iraku znalazły się również oddziały polskie. Tematem artykułu jest analiza najważniejszych dokumentów, które stały się podstawą prawną dla pobytu żołnierzy polskich w Iraku. Były to Rezolucje ONZ, Postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Decyzje odpowiednich ministrów (Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Zagranicznych), rozkazy dowódców wojska polskiego. Autor opisał również dokumenty, które regulują pobyt oddziałów polskich za granicą

Abstract

In 2003, the Gulf War broke out again. It was decided to again attack Iraq, accusing the authorities of that country, that does not comply with UN Resolutions. Among the troops who participated in the occupation of Iraq were also Polish troops. The theme of the article is an analysis of key documents, which became the legal basis for a stay of Polish soldiers in Iraq. These were the resolutions of the UN, the provisions of the Polish President, decisions of the ministers (Minister of National Defence, Minister of Foreign Affairs), orders the commanders of the Polish army. The author also described the documents that govern the residence of Polish troops abroad.

Działania zbrojne przeciwko Irakowi, podjęte w 2003 r. wywołały kontrowersje w wielu krajach świata. Państwa, które uczestniczyły w inwazji próbowały w sposób prawny uzasadnić swoje poczynania. Wśród krajów, które wysłały swoich żołnierzy była Polska. Celem niniejszego artykułu jest próba opisu najważniejszych dokumentów, które miały legitymizować wyjazd i obecność polskich wojsk w Iraku.

Podstawą dla rozpoczęcia działań zbrojnych w Iraku była Rezolucja nr 1411 Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych. Żeby jednak zrozumieć istotę i właściwie zinterpretować ten dokument, należy odwołać się do wcześniejszych dwóch Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ. W Rezolucji nr 678 (listopad 1990) zażądano od państwa irackiego, aby wycofało swoje wojska z okupowanego Kuwejtu. W przypadku, gdyby rząd iracki odmówił, kraje, które znalazły się w sojuszu z zaatakowanym Kuwejtem, miały prawo podjąć działania, w tym zbrojne, które przywróciłyby Kuwejtczykom niepodległość. Następnym ważnym dokumentem Rady Bezpieczeństwa ONZ była Rezolucja nr 687 (kwiecień 1991), kiedy to zażądano od władz irackich, aby zniszczyły lub wycofały broń masowego rażenia, którą posiadało na składzie wojsko tego kraju. W przypadku, gdyby Irak nie spełnił tych wymagań, można było w stosunku do niego zastosować siłę zbrojną, aby go do tego zmusić. Kolejnym, przełomowym dokumentem, była wspomniana

już wyżej Rezolucja nr 1411. Uznano w niej, że władze irackie nie wypełniły nakazów, wynikających z Rezolucji nr 687. Tego rodzaju stwierdzenie, zdaniem rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i państw z nimi sprzymierzonych oznaczało, że można w stosunku do państwa irackiego zastosować działania, o których wspomniano w Rezolucji nr 678. Zdaniem Marcina Mroza, tego rodzaju interpretacja nie musi być właściwa, otóż Rada Bezpieczeństwa nie zdecydowała się wydać następnej Rezolucji, która by rozwiewała wątpliwości, co do zasadności użycia siły w stosunku do państwa irackiego. Co więcej, pojawiła się możliwość omawiania Rezolucji, która sankcjonowałaby atak na Irak, jednak ostatecznie nie wniesiono jej pod obrady. Głównym powodem takiego stanu rzeczy był fakt, że takowa Rezolucja nie miała szans zostać przegłosowana, gdyż sprzeciwiłyby się jej dwa kraje, Rosja i Francja.¹

W tym kontekście można stwierdzić, że państwa wchodzące w skład koalicji antyirackiej traktowały aspekt prawny swojej interwencji w sposób instrumentalny, dążąc przede wszystkim do realizacji własnych, partykularnych interesów w tym regionie. W następnym dokumencie, który miałby uzasadniać działalność polskich żołnierzy w Iraku jest Rezolucja nr 1483 z maja 2003 r., inicjatorem powstania tego dokumentu były trzy państwa, Hiszpania, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone. Stwierdzono w niej, że te dwa ostatnie pełnią rolę mocarstw okupacyjnych, Irak zaś staje się miejscem okupacji pokojowej. Pełnia władzy znajduje się w gestii tych mocarstw, powinny one podjąć działania, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności w Iraku, jak również pomoc mieszkańcom tego kraju w odbudowie państwa, zarówno na płaszczyźnie politycznej, jak i ekonomicznej.²

Kolejnym aktem prawnym była Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1500 (sierpień 2003 r.). Projekt powstał z inicjatywy Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Angoli, Bułgarii, Kamerunu, Chile i Gwinei. Znalazły się tam słowa, że z zadowoleniem przyjmuje się, że powstała Rada Rządząca Irakiem i powołaniu do życia Misji Pomocy Narodów Zjednoczonych dla Iraku, w dokumencie tym odwołano się między innymi do Rezolucji nr 1483, (w gestii państwa okupujących Irak jest zapewnienie jego bezpieczeństwa i rozwoju).³ Kwestia użycia wojsk państw ościennych w Iraku znalazła swoje odzwierciedlenie w Rezolucji nr 1511 (październik 2003 r.). W dokumencie tym stwierdzono, że zadaniem sił wielonarodowych działających w Iraku jest zapewnienie bezpieczeństwa w tym kraju, doprowadzenie do stabilizacji, dzięki której mogłyby powstać struktury przyszłego państwa irackiego. Ważnym zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa Misji Wsparcia ONZ i Rady Zarządzającej.⁴

Innym aktem prawnym Rady Bezpieczeństwa, regulującym użycie wojsk sojuszników była Rezolucja nr 1546 (czerwiec 2004). Wniosły ją pod obrady Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Rumunia. Zawierała stwierdzenia, że nieustabilizacja

¹ M. Mróz, Podstawy prawne obecności polskiego kontyngentu wojskowego w Iraku, Kancelaria Sejmu Biuro Studiów i Ekspertyz, Informacja nr 1069, październik 2004, s. 1-2, por. R. Tarnogórski, Interwencja w Iraku a prawo międzynarodowe, (w:), „Biuletyn” Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2003 nr 19

² Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1483, J. Dołęga, B. Gorka-Winter, Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1483 w sprawie Iraku z dnia 22 maja 2003 r. (w:), „Biuletyn” Polski Instytutu Spraw Międzynarodowych, 2003 nr 30

³ R. Tarnogórski, Rezolucja Rady bezpieczeństwa ONZ nr 1500 w sprawie Iraku z dnia 14 sierpnia 2003 r. (w) „Biuletyn” Polski Instytutu Spraw Międzynarodowych”, 2003 nr 47

⁴ Rezolucja 1511, http://www.unic.un.org.pl/irak/rezolucja_1511.php.

zowana sytuacja w okupowanym Iraku nadal niesie ze sobą niebezpieczeństwo dla pokoju w regionie i na całym świecie. Z tego też względu uzasadnionym jest podjęcie działań wojskowych, które by zmieniły ten stan rzeczy (VII rozdział Karty Narodów Zjednoczonych). Ustalono, że koniec czerwca jest datą zakończenia okupacji, władza zaś powinna przejść w ręce Tymczasowego Rządu w Iraku. Zaakceptowano, iż w Iraku, na prośbę premiera tego państwa, działać będą nadal wojskowe oddziały międzynarodowe. Wojska te posiadają mandat ONZ do podejmowania działań mających na celu zapewnienia spokoju o bezpieczeństwa w tym państwie (potwierdzony odpowiedni zapis z rezolucji 1511).⁵

Nie należy zapominać o Rezolucji nr 1637 (listopad 2005 r.), którą przedłożyły Dania, Japonia, Rumunia, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Stwierdzono, że mandat sił zbrojnych powinien zostać poddany przeglądowi na wniosek rządu irackiego nie później niż do 15 czerwca 2006 r. Odwołano się w tym dokumencie do Rezolucji nr 1483, 1511, 1546.⁶ Wspomnieć należy o następnych Rezolucjach Rady Bezpieczeństwa, numer 1723 (listopad 2006 r.) i 1790 (grudzień 2007). Pierwsza z nich została przygotowana przez Danię, Japonię, Słowację, Wielką Brytanię i Stany Zjednoczone Ameryki Południowej. Na jej mocy przedłużono mandat wojsk wielonarodowych do grudnia 2007 r. Zauważyć należy, że o Rezolucję tę usilnie zabiegał ówczesny premier Iraku. W kolejnej Rezolucji (1790) przedłużono mandat sił wielonarodowych do końca grudnia 2008 r.⁷ Fundamentalnym dokumentem, który reguluje działalność żołnierzy polskich poza Polską jest Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa. Art. 2 używa dwójki rodzaju określeń: „użycie” i „pobyt”. Użycie żołnierzy polskich oznacza udział wojska w następujących akcjach:

- konflikt zbrojny lub wzmocnienie siły państwa albo pomoc krajowi sojuszniczemu;
- misja pokojowa,;
- zapobieganie terrorowi i jego skutkom.

Przez pobyt rozumieć należy:

- działalność szkoleniową;
- udział w akcjach o charakterze ratowniczym;
- reprezentacja.

Decyzję o **użyciu** wojsk podejmuje Prezydent państwa, przy czym odpowiedni wniosek musi najpierw złożyć Premier lub Rada Ministrów. Przy czym wniosek Rady Ministrów dotyczyć może użyciu wojska w konflikcie zbrojnym lub misji pokojowej, natomiast wniosek Premiera dotyczy działań zapobiegających terrorowi. Prezydent, po podjęciu decyzji o użyciu wojska poza granicami powinien powiadomić marszałka Sejmu i Senatu. Inaczej wygląda procedura w przypadku **pobytu** wojsk poza granicami. W przypadku szkoleń, decyzję podejmuje Rada Ministrów,

⁵ R. Tarnogórski, *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1546 w sprawie Iraku z dnia 8 czerwca 2004 r.*, (w:), „Biuletyn” Polski Instytut Studiów Międzynarodowych, 2004 nr 26

⁶ Rada Bezpieczeństwa przedłuża mandat sił wielonarodowych w Iraku,

⁷ http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=pl&langpair=en%7Cpl&u=http, Rezolucja Narodów Zjednoczonych nr 1790

http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=pl&langpair=en%7Cpl&u=http, Rezolucja Narodów Zjednoczonych nr 1723,

http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=pl&langpair=en%7Cpl&u=http

w pozostałych właściwy minister. O decyzji w sprawie pobytu żołnierzy za granicą Premier powinien poinformować Prezydenta. W art. 5 powyższej ustawy określono, co powinno znaleźć się w postanowieniu o użyciu wojsk poza granicami kraju: „1) jednostki wojskowe, ich nazwy, liczebność oraz czas, przez jaki będą pozostawać poza granicami państwa, 2) cel skierowania jednostek wojskowych, zakres ich zadań oraz obszar działania, 3) system kierowania i dowodzenia jednostkami wojskowymi oraz organ organizacji międzynarodowej, któremu jednostki zostaną podporządkowane na czas operacji, 4) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością i zaopatrywania jednostek wojskowych, wykonujących zadania poza granicami państwa, 5) uzbrojenie i sprzęt wojskowy, 6) trasy i czas przemieszczania się jednostek wojskowych w przypadku tranzytu”.⁸

W ważnym art. 7 stwierdza się, że polscy żołnierze, działający poza granicami państwa, powinni podporządkować się prawom kraju, w którym funkcjonują. Podlegają jednak (dyscyplinarnie, porządkowo, karnie) prawom Rzeczypospolitej Polskiej. W art. 10 zapisano, że w większości przypadków nie jest wymagana zgoda żołnierza zawodowego, żeby móc skierować go za granicę. W tym kontekście wymienić należy — konflikty zbrojne, misje pokojowe, zapobieganie terroryzmowi, szkolenia, akcje o charakterze ratowniczym czy humanitarnym, reprezentację.⁹

Kluczowym polskim dokumentem dotyczącym obecności wojsk polskich w Iraku jest Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2003 r. o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Wielonarodowych Połączonych Sił Operacyjnych Koalicji Międzynarodowej w Królestwie Arabii Saudyjskiej, Królestwie Bahrajnu, Jordańskim Królestwie Haszymidzkim, Państwie Kataru, Państwie Kuwejtu i Republice Iraku oraz w Zatoce Perskiej, na Morzu Czerwonym i Oceanie Indyjskim. W dokumencie tym Prezydent odwołuje się do zapisów Ustawy o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.

Na mocy powyższego Postanowienia w Iraku miał służyć, w okresie od 19 marca 2003 r. do 15 września 2003 r. PKW w sile do 200 żołnierzy. Polskie oddziały, w ramach Wielonarodowych Sił, powinny działać na rzecz realizacji rezolucji Rady Bezpieczeństwa nr 1411 i innych rezolucji, które poprzedzały ją i odnoszą się do zapewnienia bezpieczeństwa w tym regionie, zagrożonego przez działalność władz irackich. Oddziały polskie, biorąc pod uwagę kierownictwo narodowe, podlegają polskiemu Ministrowi Obrony Narodowej, w Iraku podporządkowane są Dowódcy Sił Wielonarodowych. W kompetencji polskiego ministra znalazła się współpraca z dowództwem Sił Wielonarodowych w zakresie zaopatrzenia i kierowania PKW. Niniejszy dokument miał obowiązywać od momentu jego ogłoszenia.¹⁰

Następnym dokumentem było Postanowienie Prezydenta z 17 grudnia 2003 r. o przedłużeniu obecności wojsk polskich w Iraku. Żołnierze polscy, w liczbie do

⁸ Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia oraz pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, „Dziennik Ustaw”, 1998, nr 162, poz. 1117

⁹ Tamże.

¹⁰ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2003 r. o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Wielonarodowych Połączonych Sił Operacyjnych Koalicji Międzynarodowej w Królestwie Arabii Saudyjskiej, Królestwie Bahrajnu, Jordańskim Królestwie Haszymidzkim, Państwie Kataru, Państwie Kuwejtu i Republice Iraku oraz w Zatoce Perskiej, na Morzu Czerwonym i Oceanie Indyjskim, „Monitor Polski”, 2003 nr 14, poz. 200

2500 mieli pełnić służbę od 1 stycznia 2004 r. do 30 czerwca 2004 r. Znajduje się w tym akcie odwołanie do Rezolucji nr 1483 i 1511. Pozostałe zapisy są tej samej treści, co w Postanowieniu z dnia 17 marca 2003 r.¹¹

W dniu 29 czerwca 2004 r. Prezydent wydał następane Postanowienie, na mocy którego obecność wojsk polskich w Iraku przedłużono od 1 lipca 2004 r. do 31 grudnia tego roku. Wprawdzie pada tam stwierdzenie, że w PKW znajdzie się taka sama liczba osób co w przeszłości, jednak oprócz żołnierzy, wymienia się również innych pracowników wojska. Przywołuje się jednocześnie w tym dokumencie trzy rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ (1483, 1511 i 1546).¹² Postanowienie Prezydenta z 23 grudnia 2004 r. sankcjonuje obecność wojsk polskich w Iraku od 1 stycznia 2005 r. do 31 grudnia 2005 r. Nie różni się ono swoją treścią od wcześniejszego Postanowienia, oprócz jednego zapisu, otóż PKW ma liczyć do 2400 żołnierzy i pracowników wojska.¹³ Kolejne Postanowienie w sprawie przedłużenia obecności wojsk polskich w Iraku nosi datę 29 grudnia 2006 r. Odwołuje się do zapisów Rezolucji nr 1483, 1511, 1546 i 1637. Termin obecności żołnierzy polskich został w im przedłużony od 1 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2006 r., przy czym Kontyngent miał liczyć do 1500 żołnierzy i pracowników wojska.¹⁴ Następnym Postanowieniem regulującym obecność Polaków w Iraku był dokument z 22 grudnia 2006 r. Odwołano się w nim do następujących Rezolucji Rady Bezpieczeństwa: nr 1483, 1511, 1546, 1637, 1723. Stwierdzono, że wojsko polskie — PKW działać będzie od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. Podkreślono przy tym, że liczyć będzie do 1200 żołnierzy i pracowników wojska. Jednak nie wszyscy będą służyć w Iraku, 300 osób pełnić służbę miało w Polsce. Zauważono przy tym, że w przypadku, jeśli pozwoli na to sytuacja w państwie irackim (zostanie tam osiągnięta stabilizacja), Kontyngent może być wycofany wcześniej, a bazy zlikwidowane.¹⁵

Kolejnym dokumentem o przedłużeniu obecności wojsk polskich w Iraku było Postanowienie Prezydenta z 21 grudnia 2007 r. PKW miał liczyć 900 osób (żołnierze, pracownicy wojska i funkcjonariusze) działających na terenie Iraku i 300 osób (stanowiących odwód) w Rzeczypospolitej. Ci ostatni byliby użyci w przypadku, gdyby pojawiło się poważne zagrożenie dla PKW w Iraku. Odwołano się do Rezolucji nr 1483, 1511, 1546, 1637, 1723, 1790. Dokument ten przedłużył obecność polskich wojskowych od 1 stycznia 2008 r. do 31 października 2008 r.¹⁶

¹¹ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 grudnia 2003 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2003, nr 59, poz. 919

¹² Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 czerwca 2004 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2004, nr 28, poz. 476

¹³ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2004 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2004, nr 56, poz. 927

¹⁴ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 grudnia 2005 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2005, nr 84, poz. 1208

¹⁵ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2006 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2006, nr 90, poz. 939

¹⁶ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 grudnia 2007 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych w Republice Iranu, „Monitor Polski” 2007 nr 100, poz. 1088

Nowym jakościowo dokumentem było Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 października 2008 r. o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Iraku. Stwierdzono, że do 20 żołnierzy i pracowników wojska polskiego będzie działać w ramach powyższej struktury. Są oni podporządkowani (pod względem operacyjnym) Naczelnemu Dowódcy Sił Sojuszniczych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Biorąc zaś pod uwagę kierowanie krajowe, podlegają polskiemu Ministrowi Obrony Narodowej. Ten ostatni odpowiada za współpracę (działalność i zaopatrywanie) z dowództwem Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.¹⁷ Swoistą kontynuacją było Postanowienie Prezydenta z 24 grudnia 2008 r. o przedłużeniu działalności PKW (od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.). Zapisy w tym dokumencie nie odbiegają (oprócz wspomnianych ram czasowych) od tego, co znajduje się w Postanowieniu z 29 października 2008 r.¹⁸

Formalnym aktem było Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 28 grudnia 2009 r., w którym zapisano, iż Polski Kontyngent Wojskowy przedłuży swoją działalność w Iraku (od 1 stycznia 2010 do 31 grudnia 2010). 23 grudnia 2010 r., w wyniku następnego Postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przedłużono do 31 grudnia 2011 r. udział PKW w Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Iraku.¹⁹ Ważnym dokumentem, sygnowanym przez Ministra Spraw Zagranicznych było Obwieszczenie z 10 czerwca 2009, w którym stwierdzono się, że od 9 czerwca 2003 r. obszar działania Polskiego Kontyngentu Wojskowego, który jest częścią Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych, traktować należy jak strefę działań wojennych. Stwierdzono, że dopiero nowe obwieszczenie może znieść ten stan rzeczy.²⁰

Kolejnym dokumentem rzezonego Ministra jest Obwieszczenie z 24 marca 2009 r., znajduje się w nim zapis, że od dnia 1 listopada 2008 r. do 31 grudnia 2009 r. tereny, na których działają polskie jednostki podporządkowane Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Iraku, znajdują się w strefie działań wojennych. Stwierdzono również, że od 31 października 2008 r. teren, który na podstawie Obwieszczenia Ministra z 10 czerwca 2003 r. określono jako obszar działań wojennych, przestaje nim być.²¹ Interesującym i zarazem ważnym dokumentem jest Decyzja nr 169/MON Ministra Obrony Narodowej z 2 czerwca 2005 r. dotycząca podziału kompetencji w zakresie przygotowania, kierowania i

¹⁷ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 października 2008 r. o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2008, nr 83, poz. 728

¹⁸ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 grudnia 2008 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Iraku, „Monitor Polski”, 2008, nr 97, poz. 833

¹⁹ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 grudnia 2009 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Iraku, Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2010 r. o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Republice Iraku.

²⁰ Postanowienie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 10 czerwca 2003 r. w sprawie uznania rejonu działania Polskiego Kontyngentu Wojskowego w składzie Międzynarodowych Sił Stabilizacyjnych za strefę działań wojennych, „Monitor Polski”, 2003, nr 34, poz. 462

²¹ Obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie uznania rejonu działania Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Misji Szkoleniowej Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w Republice Iraku za strefę działań wojennych, „Monitor Polski”, 2009, nr 20, poz. 252

wycofania polskich kontyngentów wojskowych/polskich jednostek wojskowych w misjach pokojowych i siłach wielonarodowych. Ustala się w nim kompetencje I Zastępcy Ministra Obrony Narodowej, Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Podsekretarza Stanu do spraw Polityki Obronnej, Podsekretarza Stanu do spraw Społecznych, Dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, Dowództwa Operacyjnego i samodzielnych jednostek, Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych, Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej, Ordynariusza Polowego-Biskupa Polowego Wojska Polskiego i innych przedstawicieli wyznań, Dyrektora Departamentu Kadr i Szkolnictwa Wojskowego, Dyrektora Centrali Wojskowych Misje Pokojowe, Dyrektora Centrum Informacyjnego MON, Naczelnego Prokuratora Wojskowego.²²

Oczywiste jest, że w czasie działań Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Iraku wydano wiele innych dokumentów, regulujących ich kompetencje i aktywność bojową. Wydawali je Minister Obrony Narodowej, szefa Sztabu Generalnego, szefa Generalnego Zarządu Operacyjnego, szefa Generalnego Zarządu Logistyki, szefa Zarządu Wojskowej Służby Zdrowia, w okresie trwania 10 zmian Polskiego Kontyngentu Wojskowego. Zauważyć należy, że uzasadnienie prawne akcji inwazyjnej na Irak przynosi wiele pytań. Dość wspomnieć, że Sekretarz Generalny ONZ Kofi Annan w 2004 r. uznał, że interwencja w Iraku była bezprawna, jako główny argument podał fakt, że nie było na nią zgody Rady Bezpieczeństwa ONZ²³. Wydaje się, że obecnie trzeba na nowo przemyśleć zagadnienia prawne, które mogą się stać podstawą do użycia międzynarodowych sił zbrojnych.

W 2003 r. w Zatoce Perskiej wybuchła nowa wojna. Postanowiono zaatakować ponownie Irak, oskarżając władze tego państwa, że nie przestrzegają Rezolucji ONZ. Wśród wojsk, które uczestniczyły w okupacji Iraku znalazły się również oddziały polskie. Tematem artykułu jest analiza najważniejszych dokumentów, które stały się podstawą prawną dla pobytu żołnierzy polskich w Iraku. Były to Rezolucje ONZ, Postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Decyzje odpowiednich ministrów (Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Zagranicznych), rozkazy dowódców wojska polskiego. Autor opisał również dokumenty, które regulują pobyt oddziałów polskich za granicą.

²² Decyzja Nr 169/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie podziału kompetencji w zakresie przygotowania, kierowania i wycofania polskich kontyngentów wojskowych/polskich jednostek wojskowych w misjach pokojowych i siłach wielonarodowych, a także kierowania żołnierzy zawodowych do pełnienia służby poza granicami państwa w kwaterach głównych, dowództwach i sztabach misji pokojowych i sił wielonarodowych oraz jako obserwatorów wojskowych i osoby o statusie obserwatora wojskowego w misjach pokojowych, „Dziennik Urzędowy Ministra Obrony Narodowej” z 2005 r. nr 11, poz. 95

²³ Polska: Kofi Annan się myli. Interwencja w Iraku legalna, http://www.psz.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=466